

همسایه خوب همدیگر باشیم

امروزه که برج‌ها و آپارتمان‌ها جای خانه‌های قدیمی حیاط‌دار را گرفته است، باید بیشتر هوای همسایگان خود را داشته و رسم همسایگی را رعایت کنیم و در این راستا به آموزه‌های قرآنی پناه ببریم.

امروزه که برج‌ها و آپارتمان‌ها جای خانه‌های قدیمی حیاط‌دار را گرفته است، باید بیشتر هوای همسایگان خود را داشته و رسم همسایگی را رعایت کنیم و در این راستا به آموزه‌های قرآنی پناه ببریم.

رسم همسایگی حضرت سیدالشهدا(ع)، درس آموخته مکتب اخلاقی پیامبر(ص) و حضرت علی(ع) است و یکی از بهترین عرصه‌هایی که رفتار امام حسین(ع) در آن تبلور یافته، واقعه عاشورا است که از حرکت امام از مدینه آغاز شده و تا ظهر روز عاشورا و شهادت امام(ع) استمرار یافت. حسین(ع)، حتی در جریان قیام علیه ظلم، اصول اخلاقی را در برابر دشمن زیر پا گذاشت و عاشورای او با همه ابعادی که دارد، جلوه‌گاه مکارم اخلاقی است.

اقامه عزا برای حسین(ع) باعث زنده شدن مکتب حسینی می‌شود، اما عزاداری صرف و گریه بر مصیبت‌های این خاندان کافی نیست و باید سیره و سلوک آن حضرت و یاران‌ش در رفتارمان تجلی یابد. خیرگزاری ایکنای بنابر رسالت تبلیغی خود درصدد است، طی ماه محرم به برخی از مکارم اخلاقی که در سیره و سنت امام حسین(ع) تبلور داشته است، بپردازد تا با آگاهی بیشتر و با عشق به حسین(ع) بیش از پیش از اخلاق و تعالیم مورد تأکید آن حضرت بهره ببریم. در این یادداشت به موضوع «همسایه داری» می‌پردازیم.

اهتمام به همسایه و همسایه داری در دین اسلام مورد سفارش زیادی بوده و نه تنها قرآن کریم نیز بر این مسئله تأکید کرده، بلکه روایات فراوان از ائمه معصومین(ع) نیز آمده است. خداوند در آیه ۲۶ سوره نسا در زمینه نیکی و احسان به همسایه می‌فرماید: «وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ۚ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِالْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ؛ و خدا را بپرستید، و چیزی را شریک او قرار ندهید و به پدر و مادر و خویشاوندان و یتیمان و مستمندان و همسایه نزدیک و همسایه دور نیکی کنید.»

در این آیه نیکی به همسایه در ردیف نیکی به پدر و مادر قرار گرفته، همچنین به نیکی بر همسایه دور و نزدیک تأکید شده است که نشان از اهمیت این موضوع دارد. شاید در عرف، همسایه، فقط همسایه دیوار به دیوار تلقی شود، اما وقتی همسایه دور هم در این آیه بیان شده است، بنابراین احسان و مراعات همسایه ابعاد وسیعتری به خود می‌گیرد و می‌تواند هم‌نوعان را هم شامل شود.

امروزه، روابط عاطفی و انسانی به قدری تضعیف شده که حتی از همسایه نزدیک هم خبر نداریم و شاید با وجود چند سال همسایگی، اسم همسایه را هم ندانیم و این مسائل زمانی تأسف بارتر می‌شود که همسایه‌ها در یک آپارتمان همدیگر را نمی‌شناسند، چه برسد به اینکه بخواهند به آن‌ها نیکی کنند و یا از حالشان باخبر باشند. آنچه از بیانات ائمه معصومین(ع) برمی‌آید، این است که رفت و آمد و رسیدگی، احوالپرسی، دلجویی، یاری، عیادت، انفاق، رفع نیاز و همدردی و ... از جمله وظایف و آداب همسایه داری است. همچنین باید از تجسس، بدگویی، ظلم، اذیت کردن با سرو صدا و دعوا و ... پرهیز کرده و به حریم خصوصی و شخصی آنها احترام بگذاریم.

شاید تا وقتی همسایه بد نداشته باشیم، قدر نعمت ارزشمند همسایه خوب را ندانیم. از این جهت است که پیامبر اکرم(ص) می‌فرماید: «با همسایه ات نیکو همسایه داری کن، تا مؤمن باشی» و یا درباره آزار نرساندن به همسایه می‌فرماید: «کسی که ایمان به خدا و روز آخر(قیامت) دارد، همسایه اش را آزار ندهد.» و امام رضا(ع) چه نیک فرموده است: «از ما نیست کسی که همسایه اش از شر او در امان نباشد.» بنابراین باید متوجه باشیم که فقط اعمال عبادی و فردی نیست که می‌تواند انسان را بهشتی کند، بلکه باید در کنار آن روابط اجتماعی سالم نیز داشت که یکی از آن‌ها رضایت همسایه است.

امروزه که برج‌ها و آپارتمان‌ها جای خانه‌های قدیمی حیاط‌دار را گرفته است، باید بیشتر هوای همسایگان خود را داشته باشیم و البته هم نیاز بیشتری به آموزه‌ها و معارف قرآنی توصیه شده در این زمینه داریم. اما متأسفانه بسیاری از این آموزه‌ها در سبک زندگی جدید و آپارتمان نشینی گم شده و در رفتارمان تجلی پیدا نکرده است.

پیامبر اکرم(ص) درباره حقوق همسایه فرموده اند: «همسایگان سه گروه هستند، همسایه ای که یک حق دارد که این گروه از

همه، حفتشان کمتر است، و همسایه ای که دو حق دارد و همسایه ای که سه حق دارد. اما کسی که یک حق دارد، همسایه مشرکی است که از بستگان انسان نیست. برای او فقط حق همجواری است و، اما کسی که دو حق دارد، همسایه مسلمان است که حق اسلام و حق همسایگی دارد و، اما کسی که سه حق دارد، همسایه مسلمان خویشاوند است که حق اسلام و مسلمان بودن و حق همسایگی و حق خویشاوندی دارد.»

همه این توصیه ها و سفارش ها به اندازه ای اهمیت دارد که در کتاب های درسی دانش آموزان، در پای منبر، برنامه های رسانه ملی و رادیو و تلویزیون و ... جای گیرد و به همگان آگاهی داده شود، چرا که به نظر می رسد بهترین اقدام در این زمینه آگاه کردن افراد به حقوقی است که در شرع و قانون ذکر شده و با اجرای آن حقوق، همسایگان از آزار یکدیگر در امان خواهند بود.

امام حسین(ع) چه زیبا فرموده است؛ «همسایگی، گونه ای خویشاوندی است»، پس به عشق حسین(ع) همسایه خوب باشیم.
ایکنا